

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра юридичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Сергій ЧЕРНЯВСЬКИЙ

24.07.2025

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Статус дисципліни: обов'язкова

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: С Соціальні науки, журналістика
та інформація

Спеціальність: С 4 Психологія

Освітньо-професійна програма: Психологія (поліцейські)

Форми здобуття вищої освіти: заочна

Мова навчання: українська

Форма підсумкового контролю: екзамен

Київ – 2025

Розробники:

Юлія МАРТЕНКО – кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри юридичної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ
протокол від 3 липня 2025 року, № 19

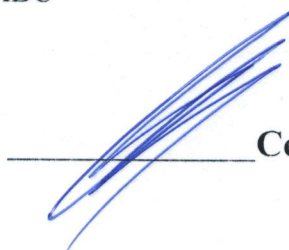
Завідувач кафедри
юридичної психології

Іван ОХРІМЕНКО

Схвалено науково-методичною радою НАВС
протокол від 24 липня 2025 року, № 7

Голова науково-методичної ради

Сергій ЧЕРНЯВСЬКИЙ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами (Додаток _).

протокол засідання кафедри від
____.____.202_ № ____

протокол науково-методичної ради
від _____.____.202_ № ____

Завідувач кафедри

Голова НМР

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами (Додаток _).

протокол засідання кафедри від
____.____.202_ № ____

протокол науково-методичної ради
від _____.____.202_ № ____

Завідувач кафедри

Голова НМР

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Програму вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології» розроблено для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Психологія» відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності «Психологія» (С 4) за заочною формою навчання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст діяльності практичного психолога в різних галузях людського буття.

Міждисциплінарні зв'язки: «Психодіагностика», «Основи психологічного консультування», «Основи психологічного тренінгу», «Методи психотерапевтичної роботи».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології.
2. Напрями роботи практичного психолога.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми основних напрямів практичної психології» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із проблемами, завданнями та змістом сучасної психологічної практики.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є такі:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з основними проблемами практичної психології;
- сформулювати уявлення здобувачів вищої освіти про зміст напрямів діяльності практичного психолога в різних галузях;
- сформулювати у здобувачів вищої освіти навички надання психологічної допомоги.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачів вищої освіти за повинні:

знати:

- теоретико-методологічні засади практичної психології;
- склад понятійного апарату навчальної дисципліни;
- змістову структуру практичної психології;
- стан розвитку центральних проблем сучасної практичної психології;
- мету та основні завдання практичного психолога, шляхи його професійного зростання.

уміти:

- застосовувати набуті знання при опануванні профільними навчальними дисциплінами;
- самостійно аналізувати літературу з практичної психології;

- володіти методами практичної психології;
- застосовувати набуті знання у практичній діяльності;
- спрямовувати свою пізнавальну діяльність з урахуванням актуальних проблем практичної психології;
- управляти професійним саморозвитком.

1.4. Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти.

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями. Додаткові спеціальні компетентності, визначені за освітньою програмою:

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання:

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4 кредити ECTS.

Мова навчання – українська.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою k015@naiau.kiev.ua.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології.

Визначення практичної психології. Історичні аспекти розвитку практичної психології. Проблема оптимального використання індивідуальних ресурсів людини в трудовій та учбовій діяльності. Специфіка і взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології. Структура та завдання практичної психології. Основні функції психологічної практики. Робота практичного психолога з персоналом організацій. Проблема психологічного супроводу професійної діяльності. „Людський фактор” на виробництві. Напрями роботи практичного психолога з персоналом: підбір та управління кадрами, вирішення виробничих конфліктів, ведення переговорів, соціально-психологічний тренінг персоналу, просування корпоративного іміджу. Методика опитування працівників. Особливості взаємодії психолога з представниками суміжних професій. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій. Особливості діяльності практичного психолога в системі освіти. Освітні та виховні завдання практичного психолога. Педагог та психолог. Психолог та юридична практика. Категорія відповідальності та її значення в моделі людської поведінки. Надання психологічної допомоги учасникам юридичної практики. Лікар і психолог. Основні аспекти професійної взаємодії. Попередження професійної деформації.

Тема 2. Напрями роботи практичного психолога.

Психодіагностика як напрям практичної психології та як теоретична дисципліна. Особливості застосування психодіагностичних даних при наданні психологічної допомоги. Психологічний прогноз як один з видів психологічної допомоги. Проблеми застосування даних психодіагностики в

педагогічній та соціальній практиці. Основи організації психологічної корекції. Поняття категорії норми психічного розвитку та рівні її аналізу. Поняття психологічного консультування. Завдання консультування. Принципи психологічного консультування. Техніки. Психотерапія як напрям діяльності практичного психолога. Форми та методи психотерапії.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		заочна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини Спеціальність С 4 «Психологія»	Major_Нормативна	
Розділів - 1			
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Ступінь вищої освіти: магістр	Лекції	
		4 год.	
		Семінарські	
		6 год.	
		Практичні	
		8 год.	
		Самостійна робота	
		102 год.	
		Вид контролю: екзамен	

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Всього годин	Л	Сем	ПЗ	Сам. Робота
1. Актуальні тенденції розвитку практичної психології	40	2	2	-	36
2. Напрями роботи практичного психолога	80	2	4	8	66
Форма контролю – екзамен					
Всього	120	4	6	8	102

5. Плани лекційних, семінарських та практичних занять

Тема1: Актуальні тенденції розвитку практичної психології.

Лекція – 2 год.

Навчальні питання:

1. Історичні аспекти розвитку практичної психології.
2. Структура сучасної практичної психології
3. Завдання та функції практичної психології.
4. Специфіка роботи практичного психолога в різних галузях.

Семінарське заняття – 2 год.

Навчальні питання:

1. Історичні аспекти розвитку практичної психології.
2. Структура практичної психології.
3. Завдання та функції практичної психології.
4. Специфіка роботи практичного психолога в різних галузях.

Тема 2. Напрями роботи практичного психолога

Лекція – 2 год.

Навчальні питання

1. Психодіагностика як напрям роботи психолога.
2. Психологічна корекція.
3. Психотерапія.
4. Особистісні та професійні якості практичного психолога.
5. Роль практичного психолога у забезпеченні професійної діяльності поліцейських.

Семінарське заняття 1 – 2 год.

Навчальні питання:

1. Психодіагностика як напрям роботи психолога.
2. Психологічна корекція.
3. Психологічне консультування.
4. Психотерапія.
5. Вплив діяльності психолога на ефективність та безпеку роботи поліції.

Семінарське заняття 2 – 2 год.

Навчальні питання:

1. Робота практичного психолога з персоналом організацій.
2. Основні напрями роботи практичного психолога у поліції.

3. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
4. Особливості діяльності практичного психолога в системі освіти.
5. Психолог та юридична практика.
6. Лікар і психолог.

Практичне заняття 1 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Презентація ергономічної методики за психодіагностичним напрямом роботи психолога.

Практичне заняття 2 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Розробка та презентація ділової гри.
3. Кейс-аналіз: проаналізувати ситуацію, коли поліцейському знадобилась психологічна підтримка після критичного інциденту; визначити завдання психолога.

Практичне заняття 3 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Моделювання процесу консультування (за запитом студента)

Практичне заняття 4 – 2 год.

Завдання

1. Актуалізація знань студентів з теми.
2. Презентація інтегративної моделі психотерапії для вирішення певної проблеми (за вибором студента)

6. Завдання для самостійної роботи

Вимоги до організації самостійної роботи слухачів та структура навчальних завдань визначаються робочими навчальними програмами дисципліни.

Основними завданнями самостійної роботи слухачів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань дисципліни. Самостійна робота передбачає також підготовку відповідей на наступні запитання.

1. У чому полягає актуальність розвитку практичної психології в сучасному суспільстві?
2. Які глобальні тенденції впливають на розвиток практичної психології?
3. Як цифровізація змінює форми роботи практичного психолога?
4. У чому полягають особливості онлайн-консультування та дистанційної психодіагностики?

5. Які нові психотерапевтичні підходи найбільш поширені сьогодні?
6. Які проблеми та перспективи інтеграції практичної психології в освітню сферу?
7. Які особливості діяльності психолога в умовах воєнних дій та кризових ситуацій?
8. Як відбувається професійна підготовка та підвищення кваліфікації практичного психолога?
9. Які етичні дилеми виникають у сучасній психологічній практиці?
10. Як практичний психолог співпрацює з фахівцями інших галузей (медицини, права, педагогіки)?
11. Які тенденції розвитку професійної спільноти психологів в Україні та світі?
12. Як забезпечити психологічне здоров'я самого фахівця та запобігти професійному вигоранню?
13. Які основні напрями діяльності практичного психолога виокремлюють у сучасній науці та практиці?
14. У чому полягають завдання практичного психолога в освітній сфері?
15. Які методи роботи використовує психолог у медичній сфері?
16. Які особливості має діяльність психолога в юридичній галузі?
17. Які функції виконує психолог у бізнесі та організаціях?
18. Які завдання стоять перед військовим психологом?
19. Яку допомогу надає практичний психолог у соціальній сфері?
20. Які відмінності між роботою психолога в освіті та медицині?
21. У яких сферах діяльності психолог найчастіше стикається з етичними дилемами?
22. Які компетенції потрібні психологу для ефективної роботи в різних напрямках?
23. Як змінюються напрями роботи практичного психолога під впливом сучасних викликів (війна, цифровізація, глобалізація)?
24. У якій сфері ви особисто бачите найбільші перспективи для розвитку практичної психології?
25. Які основні напрями роботи практичного психолога у поліції?
26. Які функції виконує психолог у юридичній/судово-психологічній діяльності?
27. У чому полягає роль психолога у командуванні та організаційній роботі поліції?
28. Як психолог допомагає поліцейським у кризових та екстремальних ситуаціях?
29. Які методи профілактичної роботи застосовує практичний психолог у правоохоронних органах?
30. Які особливості психологічного супроводу спеціальних підрозділів поліції?

31. Які етичні дилеми можуть виникати у роботі поліцейського психолога?

7. Методи навчання та контролю

Основними методами навчання є лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота, виконання поточних контрольних завдань, виконання тестових завдань, підготовка реферативних повідомлень. Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни «Психологія іміджу» включає поточний контроль успішності, виконання самостійної роботи та складання підсумкового заліку.

8. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Поточний контроль –60					Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1			Розділ 2		40	100
T1	T2	T3, T4	T5	T6		
10	10	20	10	10		

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Практична психологія як професійна діяльність.
2. Історичні аспекти розвитку практичної психології.
3. Проблема оптимального використання індивідуальних ресурсів людини в трудовій та навчальній діяльності.
4. Специфіка і взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології.
5. Структура практичної психології.
6. Завдання практичної психології.
7. Основні функції психологічної практики.
8. Зміст основних наукових категорій, що складають основу вирішення психологом завдань клієнта.

9. Система принципів практичної психології.
10. Роль узагальненої теорії в психологічній практиці.
11. Психодіагностика як напрямок практичної психології та як теоретична дисципліна.
12. Отримання психологічної інформації в роботі практичного психолога.
13. Особливості застосування психодіагностичних даних при наданні психологічної допомоги.
14. Психологічний прогноз як один з видів психологічної допомоги.
15. Проблеми застосування даних психодіагностики в педагогічній та соціальній практиці.
16. Критерії ефективності практичної роботи психодіагноста.
17. Основи організації психологічної корекції.
18. Особливості отримання психологічної інформації для організації психологічної корекції.
19. Поняття категорії норми психічного розвитку та рівні її аналізу.
20. Проблема ефективності психологічної корекції в роботі практичного психолога.
21. Особливості побудови психокорекційної програми.
22. Поняття психологічного консультування.
23. Завдання консультування.
24. Принципи психологічного консультування.
25. Види консультацій.
26. Види цілей взаємодії психолога та клієнта.
27. Критерії ефективності консультування.
28. Інтерв'ю як основний метод психологічного консультування.
29. Стадії інтерв'ю.
30. Індивідуальне консультування.
31. Групове консультування.
32. Техніки психологічного консультування.
33. Становлення професії психотерапевта.
34. Моделі психотерапії.
35. Основні підходи в світовій психотерапії.
36. Методи психотерапевтичного впливу.
37. Особливості взаємодії психолога та клієнта при індивідуальній психотерапії.
38. Групова психотерапія.
39. Проблема оцінки ефективності роботи психотерапевта.
40. Види закладів практичної психології.
41. Особливості просторово-часової організації психологічних центрів і служб.
42. Вимоги до фахівців в галузі практичної психології.
43. Обладнання приміщення для роботи практичного психолога.
44. Забезпечення доступності психологічної допомоги.
45. Відмінність позиції клієнта від позиції досліджуваного.

46. Загальні принципи поведінки психолога в ситуації професійної взаємодії.
47. Встановлення контакту з клієнтом.
48. Етапи спілкування з клієнтом.
49. Каузальна атрибуція та поради в роботі з клієнтом.
50. Проблема психологічного супроводу професійної діяльності.
51. „Людський фактор” на виробництві.
52. Напрями роботи практичного психолога з персоналом організації.
53. Методика опитування працівників.
54. Проблеми взаємодії психолога з представниками суміжних професій.
55. Особливості діяльності практичного психолога в системі освіти.
56. Освітні та виховні завдання практичного психолога в школі.
57. Психолог та юридична практика.
58. Проблема психологічного забезпечення законодавчої діяльності.
59. Основні аспекти професійної взаємодії лікаря і психолога.
60. Проблеми професійної взаємодії соціального працівника і психолога.
61. Тактика встановлення професійної взаємодії.
62. Сфери застосування психотерапії.
63. Сфери застосування психокорекції
64. Психологічна просвіта в діяльності практичного психолога.
65. Оцінка ефективності психологічної допомоги.
66. Психопрофілактика в роботі практичного психолога.
67. Дорадча функція в в роботі практичного психолога.
68. Оцінка ефективності консультативного процесу.
68. Основні принципи побудови інтегративних моделей психотерапії.
69. Комплексний підхід у роботі практичного психолога.
70. Етичні принципи в роботі практичного психолога.
71. Застосування поведінкових технік у в роботі практичного психолога.
72. Методологічні засади діяльності практичного психолога.
73. Конфіденційність у роботі практичного психолога.
74. Принципи надання психологічної допомоги.
75. Ігри у психологічній практиці.
75. Форми застосування терапії.
78. Технічні процедури терапії.
79. Основні категорії практичної психології.
80. Тренінгові технології в роботі практичного психолога.
81. Напрями діяльності практичного психолога у медицині.
81. Поняття психологічного супроводу в роботі практичного психолога.
82. Застосування патогенетичної психотерапії у роботі практичного психолога.
83. Застосування релаксаційних методів у роботі практичного психолога
84. Застосування ергономічних методик у роботі практичного психолога.
85. Ділові ігри в роботі практичного психолога.
86. Формувальний експеримент у роботі практичного психолога.
87. Передумови виникнення інтегративних моделей психотерапії.
88. Професійна кооперація.

89. Кваліфікована пропаганда психології
90. Розвиток практичної психології в Україні.

Рекомендована література **Основна (базова) література**

1. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник / С. Д. Максименко. — Київ : Центр учбової літератури, 2020. — 432 с.
2. Медвідь Н.П. Технології роботи практичних психологів у закладах освіти // Зб. матеріалів У Міжнародної науково-практичної конференції «Управління в освіті». — Львів; Видавництво Львівської політехніки, 2011. — С. 201-202.
3. Панок В. Г., Титаренко Т. М., Чепелева Н. В. Практична психологія: теорія і технології / В. Г. Панок, Т. М. Титаренко, Н. В. Чепелева. — Київ : Каравелла, 2021. — 368 с.
4. Савчин М. В. Психологія особистості: сучасний підхід / М. В. Савчин. — Київ : Академвидав, 2019. — 256 с.
5. Турбан В.В. Етико-моральні чиники професійного й особистісного становлення психолога // Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. — К., 2006. — Вип. 27. — С. 237-244.
6. Чепелева Н. В. Психологічне консультування: теорія та практика / Н. В. Чепелева. — Київ : Либідь, 2020. — 304 с.
7. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: інтегративний підхід / Т. С. Яценко. — Київ : Видавничий дім «Слово», 2018. — 288 с.

Додаткова література

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: сучасні підходи / О. Ф. Бондаренко. — Харків : Основа, 2019. — 224 с.
2. Коломінський Н. Л. Психологія особистості: навчальний посібник / Н. Л. Коломінський. — Київ : КНТ, 2018. — 312 с.
3. Кочубейник О. М. Психологія професійної діяльності / О. М. Кочубейник. — Київ : Центр учбової літератури, 2021. — 256 с.
4. Овчаренко Н. В. Кризова психологія: теорія і практика допомоги / Н. В. Овчаренко. — Київ : Либідь, 2022. — 288 с.
5. Титаренко Т. М. Життєві кризи: сучасні стратегії психологічної допомоги / Т. М. Титаренко. — Київ : Либідь, 2017. — 272 с.
6. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. Збірник методичних рекомендацій з практичної психології. — Київ, 2021. — 184 с.
7. Шевченко Н. Ф. Актуальні проблеми практичної психології в освіті / Н. Ф. Шевченко. — Київ : Педагогічна думка, 2020. — 200 с.

Інформаційні ресурси

<http://psyfactor.org/lybr10htm>

<http://psylist.net/index.html>

<http://www.du.edu/psychology/methods/experiments.htm>

<https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo>

<https://eric.ed.gov> (<https://eric.ed.gov/>)

<https://www.sciencedirect.com> (<https://www.sciencedirect.com/>)

<https://www.nimh.nih.gov> (<https://www.nimh.nih.gov/>)

<https://www.tandfonline.com/journals/tpsr20>

Підпис автора РПНД:

Юлія МАРТЕНКО